
1.3 Què diuen els indis sobre la Conquesta?

Quan parlem de la colonització d'Amèrica ho fem sovint des del punt de vista dels europeus, tenint en compte les impressions, vivències i reaccions que tingueren davant la població indígena d'Amèrica. Si intentem posar-nos en el lloc dels indis, la visió que tindrem de la colonització canviarà radicalment, i podrem entendre les reaccions que provocà l'arribada dels europeus.

Les actituds dels indis davant els colonitzadors i els canvis en les formes de vida indígena van ser diversos:

- En alguns casos va ser de sorpresa, d'incomprensió davant d'allò que desconeixien, i van interpretar l'arribada dels europeus com un esdeveniment que ja estava previst en la seva mitologia: el retorn dels déus.

- La majoria van reaccionar amb gran admiració davant els instruments i la tecnologia que portaven, i la forta atracció per nous materials com el ferro, la pólvora o el vidre els portà a sobrevalorar els colonitzadors pel seu nivell de desenvolupament tècnic; i això que en altres aspectes era clara la superioritat dels indis –per exemple, numèricament i culturalment–, la capital dels asteques, Tenochtitlan, era llavors cinc vegades més gran que Madrid i duplicava la població de Sevilla, la ciutat espanyola més gran de l'època.

- Molts d'ells intentaren d'establir relacions d'intercanvi amb els europeus, per tal d'obtenir armes, instruments de metall, etc., però l'objectiu colonial de sotmetre la població indígena dificultava l'intercanvi igualitari de productes.

- L'existència d'aliances i enfrontaments entre els indis fou utilitzada tant pels colonitzadors com pels mateixos indis: els primers aprofitaren les lluites intertribals per a debilitar la resistència indígena, donant suport a certs grups i enfrontant-los amb altres. Alguns grups indis també s'aliaren amb els colonitzadors per vèncer els seus enemics tradicionals, però com que la relació era desigual, els indis, com a grup dominat, en foren els més perjudicats.

- Les malalties introduïdes pels europeus foren una causa fonamental de despoblació indígena, la introducció de virus contra els quals els indis no tenien cap mena d'immunitat provocà autèntiques catàstrofes demogràfiques, la desaparició de grups ètnics sencers i la dràstica disminució de la població indígena en general. Això va originar canvis radicals en les formes de vida, de subsistència i d'organització social (alguns grups sedentaris i agricultors passen a viure en condicions de seminomadisme i de la cacera i la recol·lecció, d'altres que estaven organitzats en grans imperis tornaren a formes socials més fragmentades).

Malgrat tot, volem emfatitzar l'existència d'una actitud de resistència a la colonització per part dels indis, que els ha permès de sobreviure fins a l'actualitat com a societats diferenciades i amb una identitat pròpia.

Algunes cultures indígenes, com l'asteca, de llengua nahuatl, tenien un sistema d'escriptura gràcies al qual van deixar testimonis de la seva història, relats, poemes, cants, etc. que avui ens permeten d'apropar-nos a la visió indígena de la colonització.

A continuació pots llegir un exemple d'aquests testimonis indígenes, que et donaran una idea de com els asteques veïeren i interpretaren l'arribada dels espanyols a les seves terres:

Y Motecuhzoma luego envía, presenta a varios principales. Los encabeza Tzihuacpopocatzin, y otros muy numerosos representantes suyos. Fueron a encontrar (a los españoles), en la inmediación del Popocatepetl, del Iztactépetl, allí en el "Tajón del águila".

Les dieron a los españoles banderas de oro, banderas de pluma de quetzal y collares de oro. Y cuando les hubieron dado esto, se les puso risueña la cara, se alegraron mucho (los españoles), estaban deleitándose. Como si fueran monos levantaban el oro, como que se sentaban en ademán de gusto, como se les renovaba y se les iluminaba el corazón.

Como que cierto es que eso anhelan con gran sed. Se les ensancha el cuerpo por eso, tienen hambre furiosa de eso. Como unos puercos hambrientos ansían el oro.

(“La reacción de los conquistadores al recibir el oro”,
Visión de los Vencidos. Relaciones Indígenas de la Conquista, los autores)

La Maldición de Malinche

*Del mar los vieron llegar
mis hermanos emplumados,
eran los hombres barbados
de la profecía esperada.*

*Se oyó la voz del monarca
de que el dios había llegado
y les abrimos la puerta
por temor a lo ignorado.*

*Iban montados en bestias
como demonios del mal
iban con fuego en las manos
y cubiertos de metal.*

*Sólo el valor de unos cuantos
les opuso resistencia
y al mirar correr la sangre
se llenaron de vergüenza.*

*Porque los dioses ni comen
ni gozan con lo robado
y cuando nos dimos cuenta
ya todo estaba acabado.*

*En ese ~~mor~~ entregamos
la grandeza del pasado
y en ese ~~mor~~ nos quedamos
trescientos años esclavos.*

*Se nos quedó el maleficio
de brindar al extranjero
nuestra fe, nuestra cultura,
nuestro pan, nuestro dinero.*

*Hoy les seguimos cambiando
oro por cuentas de vidrio
y damos nuestra riqueza
por sus espejos con brillo.*

*Hoy, en pleno siglo veinte
nos siguen llegando rubios
y les abrimos la casa
y los llamamos amigos.*

*Pero si llega cansado
un indio de andar la sierra,
lo humillamos si lo vemos
como extraño por su tierra.*

*Tú, hipócrita que te muestras
humilde ante el extranjero
pero te vuelves soberbio
con tus hermanos del pueblo.*

*Oh! maldición de Malinche
enfermedad del presente
cuándo dejarás mi tierra
cuándo harás libre a mi gente.*

ACTIVITATS :

1. Segons els textos:

- Quines creus que van ser les principals reaccions dels indis davant els europeus?
- Com van tractar els indis els colonitzadors?
- Com van tractar els colonitzadors els indis?
- Quins creus que van ser els motius que els europeus derrotessin els indis?
- Què consideraven els indis que volien els europeus?
- L'or, el valoraven de la mateixa manera els europeus i els indígenes americans?

2. Segons el poema *La Maldición de Malinche* com veuen els indis l'intercanvi que es produí entre els seus avantpassats i els primers colonitzadors?

- Com el relacionen amb l'actual tracte que tenen amb els no-indis?